

Ανάπτυξη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΓΝΩΜΗ

Του Νίκου Βέττα

Τα μέτωπα της οικονομίας και η νέα κυβέρνηση

Η νέα κυβέρνηση μετά τις εκλογές, θα έχει το έργο να προωθήσει ουσιαστικές αλλαγές στη δομή και στη λειτουργία σειράς τομέων, όπου στη χώρα μας υπάρχει ακόμη σημαντική βελτίωση, όπως η επόμενη περίοδος θα είναι κρίσιμη από την οικονομική πλευρά, καθώς η επόμενη κυβέρνηση θα πρέπει να διαχειριστεί και να διαμορφώσει την περίοδο όπου η οικονομία μας σφείλει να βρεθεί σε συστηματικά υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, εάν το ζητούμενο είναι η σύγκλιση με τα άλλα μέλη της ευρωζώνης, και να γίνει τελικά πιο εύκολα διαχειρίσιμο το δημόσιο χρέος της χώρας που εμφανίζεται στον ορίζοντα ως απειλή. Σε μια τέτοια πορεία, υπάρχουν προκλήσεις, ενδογενείς και εξωγενείς.

Τόσο τα αμέσως προηγούμενα χρόνια όσο και τα επόμενα, συνδυάζουν διάφορα χαρακτηριστικά, άλλα ευνοϊκά και άλλα επικίνδυνα. Οι εκλογές μεσολαβούν ανάμεσα σε μια περίοδο πολλαπλών κρίσεων, υγειονομικής και ενέργειας, και τελικά υψηλού πληθωρισμού, αλλά με σχετικά γρήγορη μεγέθυνση της οικονομίας και σε μια περίοδο όπου υπάρχει ανάγκη δρομολόγησης ισχυρής ανάπτυξης σε περιβάλλον δημοσιονομικής σταθερότητας. Ορισμένα από τα θετικά και τα αρνητικά χαρακτηριστικά σχετίζονται μεταξύ τους. Έτσι, η πανδημική κρίση δημιούργησε ευκαιρίες για νέα παραγωγή, ειδικότερα στη μεταποίηση, στις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας. Η έντονη ανάκαμψη σε συνέχεια της πανδημίας, με τη συσσωρευμένη αποταμίευση των ευρωπαϊκών νοικοκυριών και την ανανεωμένη ροπή τους προς κατανάλωση, ενίσχυσε τον τουριστικό τομέα. Η ίδια η πανδημία, αλλά και η ενεργειακή κρίση, προκάλεσε την ανάγκη για δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων και, συνεπώς, εκτός από τη μείωση της αβεβαιότητας για το μέλλον των πιο αδύναμων

οικονομιών, υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι από το Ταμείο Ανάκαμψης και αλλού που είναι κρίσιμης σημασίας. Επιπλέον, η πρωτοφανής διοχέτευση ρευστότητας οδήγησε σε πληθωρισμό, που εντάθηκε από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Αυτός ο πληθωρισμός όμως, μειώνει σε ένα πρώτο στάδιο την επίπτωση του ελληνικού χρέους και διευκολύνει προσωρινά κινήσεις στο δημόσιο ταμείο. Ποιο μείγμα προκλήσεων και ευκαιριών θα υπάρχει τα επόμενα χρόνια δεν είναι ακόμη σαφές.

Αυτό που πρέπει να είναι σαφές, είναι πως για την οικονομία μας υπάρχουν σήμερα τριών ειδών προκλήσεις. Αρχικά, να τεθεί μεσοπρόθεσμα η οικονομία σε τροχιά ανάπτυξης που θα είναι υψηλότερη του μέσου όρου της ευρωζώνης, ώστε κατά την επόμενη δεκαετία συνολικά να έχει επιτευχθεί σύγκλιση και να οβηθούν τα σημάδια της βαθιάς κρίσης χρέους. Αυτό προϋποθέτει σταδιακή αλλά αποφασιστική

κάλυψη του επενδυτικού κενού και ενίσχυση των εξαγωγών, προϊόντων και υπηρεσιών, εξέλιξη που δεν θα είναι εύκολη καθώς αναμένονται υψηλότερα επιτόκια και χαμηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης στο εξωτερικό. Δεύτερον, προκλήσεις από τις έντονες αναταράξεις που έχουν δημιουργήσει η πανδημία, το κόστος ενέργειας, και ο πληθωρισμός που φαίνεται ότι δεν θα υποχωρήσει εύκολα. Ακόμη και αν οι πηγές των προβλημάτων ήταν περιστασιακές, είναι ένα πλέγμα που δημιουργεί την ανάγκη παρεμβάσεων σε αγορές και δημόσιο τομέα. Τέλος, εξωτερικοί κίνδυνοι κάθε άλλο παρά αποκλείονται. Η οικονομία μας πρέπει να είναι προετοιμασμένη για αναταράξεις, ενώ η παγκόσμια οικονομία προσπαθεί να εξισορροπήσει σε ένα περιβάλλον υψηλότερων επιτοκίων, αλλαγών στην τεχνολογία και το παγκόσμιο εμπόριο και ανισορροπιών που έχει κληρονομήσει η προηγούμενη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική.

Σε αυτό το περιβάλλον, τα μέτρα της οικονομικής πολιτικής το επόμενο διάστημα, στις αγορές και τον δημόσιο τομέα, είναι σκόπιμο να κατευθύνονται συντονισμένα και συστηματικά προς έναν κοινό στόχο, την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της χώρας και των εισοδημάτων, με δημοσιονομική σταθερότητα.

Στην πλευρά της παραγωγής αυτό σημαίνει ενίσχυση της εξωστρέφειας και της καινοτομίας, κυρίως μέσω μείωσης της φορολογικής και ασφαλιστικής επιβάρυνσης στη μισθωτή εργασία, του βάρους

ρυθμιστικών κανόνων για τις επιχειρήσεις και πολυπλοκότητας της δημόσιας διοίκησης, επιτάχυνσης των δικαστικών αποφάσεων, και περαιτέρω εκσυγχρονισμό του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο στο ανώτατο όσο και στο βασικό τεχνολογικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, αυτό σημαίνει σταδιακή υποχώρηση του μέρους της οικονομίας που κινείται άτυπα και εσωστρεφώς.

Για το δημόσιο ταμείο, η θετική επίδραση του πληθωρισμού στα έσοδα πρέπει να αναμένεται πως θα υποχωρήσει και σταδιακά, σε βάθος λίγων ετών, θα αυξηθεί και το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους. Μεσοπρόθεσμα, η δημογραφική προβολή της χώρας δημιουργεί έλλειμμα στον τομέα της εργασίας και επιπλέον δαπάνες για συντάξεις, υγεία και περίθαλψη, άρα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη έγκαιρα. Το πως θα υποστηρίξει το μείγμα φόρων την πράσινη μετάβαση θέτει επίσης σειρά προκλήσεων. Συνεπώς, ο ρόλος του Ταμείου Ανάκαμψης και άλλων πόρων μπορεί να είναι κρίσιμος ώστε να μην ενισχύσει την οικονομία μόνο παροδικά αλλά να λειτουργήσει ως γέφυρα μεταρρυθμίσεων και να τη θέσει σε στέρεα βάση στη συνέχεια.

Τέλος, υπάρχουν τομείς με κομβικό οικονομικό ρόλο αλλά και ευρύτερη κοινωνική σημασία και όπου, παρά τα βήματα προόδου, υπάρχει μεγάλη απόσταση από το επιθυμητό όπως στο σύστημα υγείας και εκπαίδευσης. Εκεί απαιτείται ταυτόχρονα εκσυγχρονισμός των δομών, δρομολόγηση νέων κινήτρων, και αύξηση και μεταφορά πόρων όπου είναι απαραίτητο. Ουσιαστική πρόοδος σε αυτούς τους τομείς μπορεί να είναι και βάση αντιστροφής των δυσμενών μεταναστευτικών και ευρύτερων δημογραφικών τάσεων.

Ο ρόλος του Ταμείου Ανάκαμψης και άλλων πόρων μπορεί να είναι κρίσιμος ώστε να μην ενισχύσει την οικονομία μόνο παροδικά αλλά να λειτουργήσει ως γέφυρα μεταρρυθμίσεων και να τη θέσει σε στέρεα βάση στη συνέχεια

Ο κ. Νίκος Βέττα είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

